

RJEŠENJA I BODOVANJE ZADATAKA ČETVRTOGA RAZREDA ZA ŠKOLSKU RAZINU NATJECANJA IZ HRVATSKOGA JEZIKA 2014./2015.

- 1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga slova, dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.**

Osmanski državnik i vojskovođa Mehmed-paša Sokolović kao kršćanin je odveden u Drinopolje gdje je uvježban za janjičara. Istaknuo se u Mohačkoj bitci i otada je brzo napredovao u vojnoj karijeri i postavljen je na dužnost velikoga vezira. Za vladavine Selima Drugoga vodio je osmansku politiku. Učvrstio je osmansku vlast u Moldaviji i Vlaškoj, skršio pobunu u Jemenu te osvojio Cipar. Premda je u pomorskoj bitci protiv brodovlja Svete lige kraj Lepanta osmanska flota doživjela težak poraz, on je za nepunih godinu dana obnovio flotu te prisilio Mletačku Republiku da prizna Osmanskomu Carstvu prevlast nad dijelom Sredozemlja. Ojačao je disciplinu u vojsci, radio na razvijanju prosvjete, književnosti i umjetnosti te planirao radove na probijanju Sueskoga kanala. U Višegradu je sagradio znameniti most koji je postao temom Andrićeva romana „Na Drini ćuprija”.

- **5 bodova (1 pogreška 4 boda, 2 pogreške 3 boda, 3 pogreške 2 boda, 4 pogreške 1 bod, 5 pogrešaka 0 bodova)**

- 2. Odgovore napiši na pripadajuće crte.**

Napiši nominative podcrtanih zamjenica u sljedećim rečenicama.

Žalim, ali istinu ni po čemu nisam mogla otkriti. ništa

Jeste li pobijedili i u kojoj disciplini? ikoja

- **2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)**

**3. Odgovore napiši na odgovarajuće mjesto u tablici.
Odredi oblik svim glagolima u sljedećemu tekstu.**

Začula sam ih dok su još bili daleko. Sat je otkucavao i stadoh brojiti. Nisam bila prestala dok ne dođoh do dvanaest. Neobično je što činim, ali nije bilo pomoći. Razmišljajući o apsurdnosti brojenja, nizala sam brojeve kao da bi mi to trebalo donijeti sreću. Bila bih brojila i dalje da ne prepoznah korake koji kao da mi rekoše nemoj više. Pomaknuvši oprezno zastor, da me ne bi bili vidjeli, gledala sam kako se približavaju. Iza djevojčice bijaše dječak. Izgledaše zlovoljno, bit će da su se posvađali. Budu li prišli vratima, reći ću im da su dobro došli.

infinitiv	brojiti, donijeti
prezent	je, činim, (se) približavaju
perfekt	začula sam, su bili, je otkucavao, nije bilo, nizala sam, gledala sam, su (se) posvađali, su došli
aorist	stadoh, (ne) dođoh, (ne) prepoznah, rekoše
imperfekt	bijaše, izgledaše
pluskvamperfekt	nisam bila prestala
futur I.	bit će, reći ću
futur II.	budu prišli
kondicional I.	bi trebalo
kondicional II.	bila bih brojila, (ne) bi bili vidjeli
imperativ	nemoj
glagolski prilog sadašnji	razmišljajući
glagolski prilog prošli	pomaknuvši

- **5 bodova (1 pogreška 4 boda, 2 pogreške 3 boda, 3 pogreške 2 boda, 4 pogreške 1 bod, 5 pogrešaka 0 bodova)**

4. Odredi padeže podcrtanim riječima u sljedećem tekstu tako da iznad sklonjive riječi navedeš uobičajenu kraticu (N, G, D, A, V, L, I).

A
A on će: „Na taj bijedni način žale
G
žalosne duše svih što svoje dane
proživješe bez pogrde i hvale.
G I
S anđela zlim su zborom pomiješane,
D
što nit su Bogu vjerni ostat htjeli
nit bunit se, već stajahu sa strane.”
(Dante, *Pakao*)

- 5 bodova (1 pogreška 4 boda, 2 pogreške 3 boda, 3 pogreške 2 boda, 4 pogreške 1 bod, 5 pogrešaka 0 bodova)

5. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Razvrstaj podcrtane riječi u sljedećoj rečenici prema gramatičkome rodu.

I njegova ga je ravnateljica upozorila da sljedećih dana bude oprezan s osobljem koje još nikad nije bilo na sličnom testiranju.

muški rod: sljedećih

ženski rod: njegova

srednji rod: koje, testiranju

- 4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)

6. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Odredi vrstu surečenica iz sljedeće višestruko složene rečenice.

Čobanin koji živi u planini živi među munjama, od dosade penje se po stupu da bi dohvatio onu porculansku čašu iako zna da ga vreba opasnost.

(Ranko Marinković, *Kiklop*)

glavna surečenica: Čobanin živi među munjama

dopusna surečenica: iako zna

namjerna surečenica: da bi dohvatio onu porculansku čašu

- 3 boda (za svaku točno prepisanu surečenicu 1 bod)

7. Odgovore napiši na pripadajuće mjesto u tablici.

Napiši kojoj vrsti riječi pripadaju podcrtane riječi iz sljedećega teksta.

Draguljem bliješti mora šir,
I tajnim šaptom pljuskala pličina;
O bijelih kulah svjetlilo se vije,
Kroz gotski trijem ti žarki mlađak sije,
Dragotan hladak povrh vala diše,
A jarbol broda lagano se njiše.

(August Šenoa, *Propast Venecije*)

RIJEČ	VRSTA RIJEČI
šaptom	imenica
svjetlilo	imenica
povrh	prijedlog
lagano	prilog

- **4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)**

8. Upiši rečenične znakove u zadani tekst.

„Zar se ne sjećaš? Treća realna, dvije klupe iza tebe. Iz latinskoga vječni drugi red. Ti si išao dalje, ja zaostao. Kao sad te gledam, tvoju pametnu glavu. A ja sam ti, brate, eto, iz bolnice. Eh, izmijenio se ja”, završi Cviker elegično.

(Ranko Marinković, *Kiklop*)

- **4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)**

9. U sljedećim rečenicama napiši č ili ć na prazne crte u riječima.

Cijelu noć bućka se mlačna voda, klokoće i krkoči. Staraćac sjedi u zapećku drščući od zime. Pod nogama šćućurilo mu se pašće.

- **4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)**

10. Odgovore napiši na praznu crtu.

Izdvoji riječi u kojima je provedena glasovna promjena palatalizacija u sljedećoj rečenici.

Život knjiških moljaca, ma koliko se družili samo s knjigama, nije dosadan, njihova iskustva spadaju u ljudsku baštinu.

knjiških, družili

- 2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)

11. Označi naglascima i zanaglasnim dužinama podcrtane riječi u navedenim rečenicama.

A) Otvori dēsni prozor.

B) Bole me dēsni.

- 2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)

12. Odgovore napiši na pripadajuće mjesto u tablici.

Odredi kanonski oblik podcrtanih riječi u sljedećoj rečenici.

Učenica je prošle godine završila osnovnu školu u Križevcima.

RIJEČ	KANONSKI OBLIK
učenica	učenica
prošle	prošli
školu	škola
Križevcima	Križevci

- 4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)

13. Prepiši iz sljedeće rečenice nepunoznačne riječi.

A u sebi zatomljuju mržnju da im s jezika ne izleti ružna riječ.

nepunoznačne riječi: **a, u, da, s, ne**

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

14. Zaokruži u svakoj rečenici jedno od dvaju ponuđenih rješenja tako da svaka tvrdnja bude točna.

- A) Izraz jezičnoga znaka fonemskim sastavom *upućuje* / **ne upućuje** na njegov sadržaj.
B) Označitelj je dio jezičnoga znaka koji *izražava* / **ne izražava** njegovo značenje.

- 2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)

15. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Razvrstaj podcrtane riječi u sljedećim rečenicama prema načinu prenošenja značenja.

- A) Imao je svježe ideje.
B) Selo je protjeralo uljeza.
C) Pojeli su cijeli pladanj.

metafora: **svježe**

metonimija: **selo, pladanj**

- 3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)

16. Odgovor napiši na pripadajuću crtu.

Odredi kohiponime (supodređenice) u sljedećoj rečenici.

Za čovjekovo zdravlje potrebno je kretanje, nije važno radi li se o rekreativnome trčanju, planinarenju ili samo o večernjoj šetnji gradom, važno je da ljudi svoje slobodno vrijeme ne provode isključivo sjedeći.

kohiponimi: **trčanju, planinarenju, šetnji**

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

17. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Navedi po jedan raznokorijenski (netvorbeni) antonim svake od sljedećih riječi.

A) humanost **nečovječnost/neljudskost**

B) darovit **netalentiran**

- 2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)

18. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja je od navedenih riječi sinonim riječi podcrtane u tekstu?

Vi koji zvukom razasutih rima
slušate uzdah što bje srcu hrana
u prvoj tlapnji mladenačkih dana,
kad dijelom drugi čovjek bijah svima.

(Francesco Petrarca)

- A) neodlučnost
- B) obmana**
- C) patnja
- D) tvrdnja

• 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

19. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja imenica u genitivu množine ima gramatičke sinonime?

- A) leđa
- B) nos
- C) prsa
- D) zub** (G mn. zubi i zuba)

• 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

20. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Kojim se od navedenih pojmova označava odnos leksema *polisemija* i *monosemija*?

- A) antonimija**
- B) hiperonimija
- C) homonimija
- D) sinonimija

• 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

21. Odgovore napiši na praznu crtu.

Izdvoji historizme iz sljedećega niza leksema.

povraz (uže), *glazbar* (glazbenik), *barun* (velikaška titula), *muka* (brašno), *površje*
(površina), *oka* (mjera za težinu), *crljen* (crven)

historizmi: barun, oka

• 2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)

22. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

U kojem su od sljedećih primjera podcrtane riječi homografi?

- A) istupiti (izići iz reda) / istupiti (učiniti tupim)
B) ràskidati (kidajući razdvojiti) / raskídati (kidajući razdvajati)
C) biti (nanositi komu udarac) / biti (postojati)
D) oteći (tekući se odliti) / oteći (povećati obujam)

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

23. Odgovor napiši na pripadajuće crte.

Odredi kojoj vrsti dijalektizma u odnosu na standardni jezik pripadaju podcrtani štokavizmi.

A otac Šima govorio: „Samo budi taki bećar kaki sam ja.”

taki: tvorbeni (Korijenski je morfem *tak(ъ)*, a *i* je tvorbeni morfem/sufiks.)

bećar: etnografski

- 2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)

24. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Odredi kojoj vrsti posuđenica prema stupnju prilagodbe hrvatskomu standardnom jeziku pripadaju podcrtani leksemi.

<u>Image</u> je održavao pojavljujući se na naslovnica <u>časopisa</u> u odijelima boje <u>kakaa</u> .		
▼	▼	▼
<u>strana riječ</u>	<u>usvojenica</u>	<u>tuđica</u>

- 3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)

25. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Razvrstaj iz rečenice podcrtane posuđenice na internacionalizme, egzotizme i eponime.

Današnja politika demokracije osuđuje apartheid i svaki šovinizam.

internationalizmi: politika, demokracije

egzotizmi: apartheid

eponimi: šovinizam

- 4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)

26. Odgovore napiši na odgovarajuće mjesto u tablici.

Odredi u muškom rodu etnike i ktetike sljedećih imena navedenih u tablici.

ime	etnik	ktetik
Osijek	Osječanin	osječki
Požega	Požezanin	požeški
Nova Gradiška	Novogradišćanin	novogradiški

- 3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)

27. Odgovor napiši na praznu crtu.

Napiši sljedeću rečenicu tako da podcrtane posuđenice zamijeniš riječima hrvatskoga standardnog jezika.

Centar grada odabran je kao dobra lokacija za press-konferenciju prije starta utrke.

Središte grada odabrano je kao dobro mjesto za konferenciju za novinare (ili novinarsku konferenciju) prije početka utrke.

- 4 boda (jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)

28. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

U kojoj je od sljedećih sintagmi pridjev morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku?

- A) demode košulja
- B) gala predstava
- C) mat žarulja
- D) fina hrana

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

29. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja od sljedećih rečenica sadržava pleonazam?

- A) Sastao se višečlani žiri.
- B) Primili su važnu obavijest.
- C) Najavljivali su vruće ljeto.
- D) Ispred njih stajala je visoka planina.

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

30. Odgovor napiši na praznu crtu.

Iz sljedeće rečenice ispiši ekonim.

Nakon subotnje šetnje zagrebačkim ulicama i trgovima u nedjelju smo sa svojim gostima iz Austrije krenuli u Gorski kotar, gdje smo od Mrzle Vodice pješačili sve do prekrasnoga izvora Kupe.

ekonim: Mrzla Vodica

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

31. Zaokruži izraz kojemu treba dati prednost u hrvatskome standardnom jeziku.

A) Morate obnoviti *licencu* / *licenciju*.

B) Obavijesti potražite na *internet adresi* / *internetskoj adresi*.

- 2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)